

PÕLLUMAJANDUSMINISTEERIUM
Eesti maaelu arengukava 2007-2013 seirekomisjoni istung

KOOSOLEKU PROTOKOLL

Tallinn

31. juuli 2007 nr 2

Algus kell 10.20, lõpp kell 19.40

Osalesid: Henno Nurmsalu, Enn Sökk, Marina Kaas, Silva Anspal (Kaja Kesküla asemel), Kalev Kreegipuu, Agu Laius, Aivar Pikk mets (Merit Mikk´u asemel), Aavo Mölder, Kaul Nurm, Kaja Peterson, Andrus Pirso, Kalle Reiter, Piret Koobas (Epp Rimmelg`a asemel), Siim Sikkut (Ivar Sikk´u asemel), Margus Timmo, Ants Varblane, Vahur Vingisaar, Sirje Vinni, Rando Värnik

Puudusid: Mai Talvik, Kaja Kesküla (asendas Silva Anspal), Ermo Kruuse, Merit Mikk (asendas Aivar Pikk mets), Epp Rimmelg (asendas Piret Koobas), Eedi Sepp, Ivar Sikk (asendas Siim Sikkut)

Kutsutud: Jaan Kallas, Katrin Noorkõiv, Mati Mõtte, Toomas Ojakäär, Olav Kreen, Olavy Silla, Inno Kalberg, Monika Lublo, Annika Jordanov, Alar Oppar, Kristine Hindriks, Grete Sommer, Margus Palu, Ülle Puusta, Ove Pöder, Katrin Rannik, Mati Tõnismäe, Siret Tappo, Sille Rähn, Eike Lepmets, Malle Klaassen

Juhatas: Toomas Kevvai

Protokollis: Liis Kullaste

Päevakord:

1. Sissejuhatus: Toomas Kevvai
2. Ettekanne meede 1.8 Põllu- ja metsamajanduse infrastruktuur määruse eelnõu tutvustamine: Mati Tõnismäe
3. Ettekanne meede 2.6 Kiviaia rajamise ja taastamise toetus tutvustus: Eike Lepmets
4. Ettekanne meede 2.8 Natura 2000 toetus erametsamaale tutvustus: Siret Tappo
5. Lõuna
6. Ettekanne meede 1.2 Noorte põllumajandustootjate tegevuse alustamine tutvustus: Ülle Puusta
7. Ettekanne meede 3.2 Külade uuendamine ja arendamine tutvustus: Sille Rähn
8. Ettekanne meede 3.1 Majandustegevuse mitmekesistamine maapiirkonnas: Kristine Hindriks

1. Sissejuhatus ja päevakorra tutvustus

Toomas Kevvai avasõnad. Täna toimub MAK 2007-2013 seirekomisjoni teine istung. Hr Kevvai tutvustas istungi päevakava ning mainis, et 19. juulil saadeti seirekomisjoni liikmetele materjalid eelneva tutvumiseks. Kohapeal jagati ettekannete slaidid.

Lisaks tuletas hr Kevvai meelde, et 11. juulil saadeti seirekomisjoni liikmetele kirjaliku protseduuri läbiviimiseks meede 3.1 Majandustegevuse mitmekesistamine maapiirkonnas üldpõhimõtete osa. Kirjaliku protseduuri kokkuvõtteks võib öelda, et osa võtsid 9 seirekomisjoni liiget 24st. Vastu hääletasid 6 liiget ning 3 liiget saatsid kommentaarid/märkused, millega tuleks meetme 3.1 puhul veel arvestada. Lisaks tuli märkusi ka PRIAst. Kui arvestada kirjalikust protseduurist osavõtnute arvu, jääb see alla vajalikust (vähemalt pooltest) osalejate arvust, seega ei saa kirjalikust protseduurist osavõtjate arvamusi otsustusvõimeliseks pidada. 6 liiget avaldasid arvamust, et meedet võiks arutada täiendavalt Seirekomisjonil, mistõttu lisati vastav punkt ka seirekomisjoni päevakavasse.

Otsustati: päevakord kinnitatud.

2. Ettekanne: Meede 1.8 Põllu- ja metsamajanduse infrastruktuur määruse eelnõu tutvustamine

Kuulati ettekannet: Mati Tõnismäe – Maaparanduse ja maakasutuse büroo juhataja, Põllumajandusministeerium

Meede 1.8 eesmärkideks on ebasoodsast veerežiimist tingitud riskide vähendamine põllumajandustootmisele, erametsade tootlikkuse suurendamine, juurdepääsu tagamine põllumajandus- ja erametsamaale, metsatulekahjude ennetamine.

Ettepanekud, küsimused ja kommentaarid

1. Küsiti, kas mulla hindepunkti alammäär ja soomuldade sügavus 1m pindala max 30% kehtib vaid maaparandussüsteemi reguleeriva võrgu ehitamisel või ka rekonstrueerimisel?

PM vastus: Määruse tekstis rekonstrueerimiseks, uuendamiseks või ehitamiseks. Rekonstrueerimine on lubatud ja sellele ei kehti antud tingimused.

2. Küsiti, kas on erinevusi kaitsealal oleva maaparandussüsteemi ehitamisel ja väljaspool kaitseala maaparandussüsteemi ehitamisel? Kriteeriumide põhimõtted. Kas on vaja alगतada KMH?

Vastus: vastavalt kehtivatele õigusaktidele üldiselt looduskaitsealadel ei lubata maaparandussüsteemide rajamist, aga iga juhtumit vaadatakse aga eraldi ja sõltuvalt maaparandussüsteemi suuruselt viiakse läbi ka KMH.

3. Küsiti, et kas toetustemäärasid ei peaks siduma hoopis mahtudega, mitte summadega, vältimaks, et ei hakataks max määradega tegevusi ja töid tegema? Vastus: see on arutluse all olnud, kuid tänase hetkeseisuga on veel lahtine. Samas kui seirekomisjon soovib, siis võime selle sisse panna.

4. Tunti huvi, et mis on uuendamise ja rekonstrueerimise vahe?

Vastus: uuendamisel koostatakse määruse raames uuendamise kava ehk tehakse hooldus, kuigi hooldust otseselt toetada ei tohiks, kuid sellisel juhul me aitame siiski hooldust teha ja läbi viia. Rekonstrueerimise korral koostatakse rekonstrueerimise projekt vastavalt kehtivatele õigusaktidele ning see on

konkreetselt nähtav. Määruses kirjutatakse segaduse vältimiseks kõik mõisted lahti.

5. Küsiti, et kas me mõtleme maaparandusühistu all ka külaühinguid ja metsaühistuid, kes vastavad Maaparandus seaduse tingimustele? Selliseid ühistuid, mis nendele tingimustele vastavad kas on Eestis juba olemas?

Vastus: Maaparandusühistu on moodustatud valgalapõhiselt ning on olemas kohustuslikud liikmed ja metsaühistu on vabaihendus. Sõltuvalt sellest tekivad ka toetusmäärad. Juhul kui metsaühistu või külaühing vastab maaparandusseaduses sätestatud nõuetele: olemas on kohustuslikud liikmed, põhikiri vastab seadusele jne, siis ta saab samadel tingimustel kui maaparandusühitus toetust, muul juhul aga madalama toetusmääraga.

6. Küsiti, et mida loetakse abikõlblikuks teeks veevõtukohani?

Vastus: Meil on sama küsimus, kust see algab, kas avalikust teest? Põllumaaga on selge, aga kuidas metsaga on. Tuleks määrata maksimaalne tee pikkus, mil juhul see on abikõlblik.

EEML ettepanek: maakonna kriisikomisjon ja Päästeamet, hindaks vajadust, kas on vaja tiiki antud maakonda või ei, juhul kui on tegemist tulekaitseliste objektidega. Oluline on, et nemad ka teaksid, kus maakonnas on veevõtukohtad kui palju neid on.

Ettepanek on, et maakonna kriisikomisjon peaks andma loa ehk kooskõlastama veevõtukohta rajamise ja selleni vastava juurdepääsutee rajamise.

Otsustati: Kiideti põhimõtteliselt heaks.

3. Ettekanne: Meede 2.6 Kiviaia rajamise ja taastamise toetuse tutvustus

Kuulati ettekannet: Eike Lepmets – Põllumajanduskeskkonna ja –maastike büroo peaspetsialist, Põllumajandusministeerium

Ettepanekud, küsimused ja kommentaarid

1. EVEA ettepanek on laiendada toetatavate kiviaedade definitsiooni. Lisaks põllumaal olevatele kiviaedadele võiks toetada küla territooriumil olevaid aedasid, nt mõisaparkides, kunagi põllumajanduskasutuses olnud maadel, kirikute ja koolide ümber?

Vastus: Antud teema on läbi räägitud EKga. Praegu on tegemist II telje meetmega, mille raames saab toetada vaid põllumajanduskeskkonnaga seotud kiviaedu, mitte III telje meetmega. Samas kui on tegemist traditsioonilise küla territooriumil oleva aiaga ja eesmärk on tagada n.ö „cultural heritage“, siis võiks abi saada nt külaarengu meetmest või LEADER meetmest.

2. Küsiti, et kas on mõeldud, et üks kooskõlastaja on LKK, KKI või KKT? Kui kiviaed on nt kaitsealal, et kas siis võetakse kooskõlastus LKK'lt? Probleemiks võib saada kivide võtmine varest kohast.

PM vastus: Analüüsimise ja vastavalt tulemustele võimalik PRIA-le eelnevaid kooskõlastusi lisada. Tänapäevani oleme vaadelnud vaid muinsuskaitseameti kooskõlastuse vajadust. PRIA: pooldame ettepanekut, sest PRIA ei ole valmis

hindama, kas kivid on õigest kohast võetud. Võiks toimuda andmevahetus – KKI teatab PRIA-le, kellel on rikkumisi. PM: Arutame PRIA-ga ja KKM-ga võimaliku andmevahetuse läbi.

Tehti ka ettepanek, et kiviaia ehitamiseks tohib kasutada vaid põllult võetud kive. PM kaalub ettepanekut.

3. Ettepanek on kaaluda piirkonnale iseloomuliku kiviaia rajamise nõude puhul toetuse 20% vähendamise asemel rakendada hoopis ettekirjutuse tegemist. Samuti küsiti, miks laiust pole arvestatud ja tehti ettepanek kehtestada kuupmeetri hind. Vastus: Kiviaia kõrgus sõltubki aia laiusest. Ei ole mõeldav, et PRIA hakkaks arvutama kuupmeetri hinda. Uuemast määruse versioonist on piirkonnale iseloomuliku kiviaia rajamise nõue ja vähendamine välja võetud ja eeldame, et taotlejal on endal huvi rajada piirkonnale iseloomulik kiviaed, samas kõrgusenõue on oluline ja see jääb sisse.

4. Menetlemise aeg pärast taotluse esitamist on liiga pikk ?

PM vastus: Vaatame menetlemise aja üle, kuna meie soov on ka seda aega võimalikult lühikeseks teha. PRIA: kuigi esitatavaid dokumente jääb vähemaks, siis investeringutoetusele on vaja teha 100% kohapealset kontrolli ja see võtab aega. PRIA ettepanek oli ja on jätkuvalt alustada kiviaia meetmega 2008. aasta alguses.

5. Küsiti, et kas juriidilise staatusega isik on ka abikõlblik toetust saama? Kas see on ikka PRIA-le vastuvõetav ja keda sanktsioneeritakse, kui nõudeid ei täideta?

PRIA vastus: Senistele juriidilise staatusega isikutest pindalatoetuste taotlejatega selliseid probleeme ei ole seni tekkinud. See, kes taotleb ning saab raha kiviaia taastamiseks või rajamiseks, võtab ka kohustuse ja vastutuse selle säilimiseks.

6. Meil on metsas selliseid kiviaedasid, mis vajavad taastamist, samas on jällegi kivihunnikuid, millel on looduse seisukohast oluline väärtus ja samas on oht, et neid hakatakse välja vedama põllumajandusmaale kiviaia rajamiseks. Oluline on, et kiviaia rajamisega ei rikutaks olemasolevat keskkonda. Kuidas me sellist tegevust vältida saaks? Kui samas on nt kiviaia sisse kasvanud puu, kas selle peaks jällegi välja raiutama, kuna see rikub aeda?

PM vastus: Proovime arvestada.

7. Kui taotleja tahab rajada või taastada 150 m kiviaia, kuid iga aasta soovib sellest korda teha ja seega ka toetust taotleda nt 25 m, kas see on võimalik? Ametkondadelt saadud kooskõlastus võiks kogu selle aia kohta kehtida.

PM vastus: pooldame ettepanekut ja täiendame määruse eelnõu vastavalt.

Otsustati: Kiviaia toetus kiideti põhimõtteliselt heaks.

4. Ettekanne Meede 2.8 Natura 2000 toetus erametsamaale tutvustus

Kuulati ettekannet: Siret Tappo – Põllumajanduskeskkonna ja –maastike büroo peaspetsialist, Põllumajandusministeerium

Toetuse eesmärgiks on kaasa aidata Natura 2000 ala erametsamaa säästvale kasutamisele.

1. Erametsamaa toetatav pind võiks olla 0,1 mitte 0,3 ha.

Vastus: Analüüsime, kuid võttes arvesse toetusmäära, siis see ei ole tasuv ja mõistlik, sest nii haldus- kui ka kohapealse kontrolli läbiviimiseks tehtavad toimingud lähevad maksma rohkem.

2. Mida tähendab visuaalselt tuvastatav piir? Kui piirinurgad on olemas, kas siis on ka vajadus näiteks sihid sisse raiuda?

Vastus: Määruse raames oleme visuaalse piiri jaganud kahte gruppi: looduslik piir (kraav, tee jmt) ja tehisk (katastripiir, vaiad, tarad ja märgistatud puud). Lisaks sellele oleme antud teemal edastanud vastavad küsimused ka EK'le, kuid siiani pole vastuseid. Loodame vastused siiski pärast komisjoni suvepuhkusi saada.

3. Pindala õigsus. Kas võib tekkida SA EMK poolt sarnane olukord põllumaaga, et piirid hakkavad iga-aastaselt muutuma, sest mõõteriistad ei ole täpsed jmt?

Vastus: Mõõtmiste osas on metsa puhul antud suurem mõõtmistolerants, ning loodame, et sellega leevendatakse olukorda võrreldes põllumajandusmaa pindala kontrollimisel aeg-ajalt tekkinud olukorraga. SA EMK vastus: Koostöös Põllumajandusministeeriumiga oleme esitanud teemaga seotud küsimused EK'le, saamaks seisukohti, kas me ikka peaksime pindalade kontrolli teostama kohapeal, kuigi näiteks katastri piirid on paika pandud. See oleks n.ö maamõõtjate ja vastavate pädevate ametkondade poolt teostatud toimingute vaidlustamine. Soovime pindalade määramisel juhendada kehtestatud pindaladest. Seoses sellega, et tänaseni me ei ole EK'st tagasisidet saanud, ei saa me hetkel kindlat väita, et selliseid olukordi metsa pindalade mõõtmisel ei teki.

4. Järgmisel aastal on taotluste vastuvõtuperiood enne pindalatoetuse vastuvõtuperioodi. Kas peab topelt dokumente esitama hakkama?

Vastus: Määrusesse on ekslikult sattunud valed kuupäevad, kindlasti saab taotluse vastuvõtuperiood olema ühtne pindalatoetuste taotluste esitamise ajaga.

5. Menetlemise aeg taotluse esitamisest toetuse väljamaksmiseni on liiga pikk. PRIA vastus: PRIA tahaks toetused aasta lõpul välja maksta, kui EMK on suuteline otsused detsembris tegema. Samas tuleb arvestada, et menetleja ei ole selle toetuse puhul PRIA, kuid GAECite kontrolli siiski teeb. Andmete vahetamine ning kontrollid võtavad aega. Kuupäev 30.06 taotluse esitamise aastale järgneval aastal on seoses teiste ÜPT toetuste välja maksmise kuupäevaga, kuid see on viimane toetuse välja maksmise kuupäev. Juhul, kui taotlejal rikkumisi ei avastata ja otsused jõutakse varem tehtud, makstakse toetus ka varem välja.

6. PRIA soov on taotlusi vastu võtta alles aastal 2008, mitte aastal 2007.a, kuna menetlemine on täielikult välja delegeeritud. Ka ei ole talvel võimalik kontrollida GAEC'eid. Lisaks sellele ei ole PRIA kindel, kas EMK jõuab oma protseduurid valmis, sest käesoleva ajani ei ole EMK PRIA'le esitatud ühtegi protseduuri, mille alusel on võimalik öelda, millal on võimalik meedet auditeerima hakata (viide SA EMK poolt saadetud kirjale). Sõlmimata on haldusleping, kes seda peaks tegema? SA EMK vastus PRIA'le: Oleme juhtinud tähelepanu, et ainuüksi koostöökorra määrus ei saa reguleerida SA EMK poolt teostavaid toiminguid meetme administreerimisel, vaja on ka halduslepingut, mida oleme nõus koostöös välja töötama. Võttes arvesse, et SA EMK's valmistatakse aktiivselt meetme vastuvõtuks sügisel, oleme valmis PRIA'le järk-järgult juba dokumente esitama,

juhul kui saame nimekirja dokumentidest, mida PRIA sooviks saada ja millal. PRIA juhtis tähelepanu, et kõik nõutavad dokumendid on koostöökorra määruses ja need tuleb esitada. Vastust millele ei vastatud.

7. PRIA seisukoht otsuste tegemistele ja vaiete lahendamisele. Halduslepinguga saab otsuse tegemise välja delegeerida, kuid ÜPP reguleerib, et vaiet lahendab PRIA.

PRIA ettepanek on algatada ÜPP seaduse muudatus, mis annaks võimaluse ka selle funktsiooni välja delegeerimiseks, kuna pole reaalne, et PRIA vaideid menetleb, kuigi ta meedet ei administreeri. Põllumajandusministeerium võttis vastava info teadmiseks.

8. Kui tootjal on põllumajandusmaa, siis talle kehtestatakse sanktsioonid põllumajandusmaale. Loogiline on, et kui põld ja mets on kõrvuti, et siis põllul nõudeid rikkudes saaks sanktsiooni, kuid kui põld asub kusagil eemal, näiteks teises Eestimaa otsas, siis seal nõuete rikkumise eest sanktsioneerimine ei oleks reaalne ja õigustatud.

Vastus: Head põllumajandus- ja keskkonnatingimused kehtivad kogu ettevõttes, olenemata, millises Eesti piirkonnas ettevõtte, tema osad või maad asuvad.

9. Millised on topeltoetamist välistatavad tingimused KKM ministri kaitsemetsade määruse ja Natura 2000 määruse valguses? Kas kaitsemetsad on välistatud?

Vastus: Natura 2000 toetuse järgi ei ole välistatud ükski Natura 2000 alal asuv metsamaa. KKM'ga on teemat arutatud ja KKM sõnul kattuvust tekkida ei saa. KKM esindaja ei osanud antud teemat kommenteerida ning lubas seda täpsustada KKM-i metsa- ja looduskaitse osakonna ametnikuga. PõM täpsustab antud teemat KKM'ga - kas on probleeme kahe määruse valguses või ei ning täpsustab määrust kohtumise tulemuste alusel.

10. PM, PRIA ja EMK arvamus on, et meedet ei jõua käesoleval aastal rakendada ja selleks tuuakse välja 3 põhjust:

a) GAEC nõuete kontrollidele ei ole võimalik enne järgmise taotlusvooru avamist läbi viia;

b) Kohapealse kontrolli teostamine, eelkõige pindalade mõõtmisel on lahtisi küsimusi, millele ei ole EK'st vastust saadud;

c) ÜPP seaduses sätestatu (et vaideid lahendab PRIA ja mitte rakendusamet), halduslepingu ja koostöökorra määruse jätkuv puudumine.

Oluline on tekkinud olukorras läbi viia ministeeriumite juhtkonna tasandil vastav kohtumine, kus lepatakse kokku millal meede rakendub (toetuse taotlusi tuleb vastu võtta koos teiste pindalatoetustega) ja mis tingimustel jmt.

Otsustati: Natura 2000 toetus erametsamaale kiideti põhimõtteliselt heaks.

6. Ettekanne: Meede 1.2 Noorte põllumajandustootjate tegevuse alustamine

Kuulati ettekannet: Ülle Puusta – Maaelu poliitika büroo juhataja asendaja, Põllumajandusministeerium

Meetme 1.2 eesmärk on noorte põllumajandusega tegelevate ettevõtjate tegevuse alustamise hõlbustamine ja põlvkondade vahetusele kaasaaitamine põllumajanduses.

Ettepanekud, küsimused ja kommentaarid

1. Küsiti, et kas tähendab, et kui isa on FIena piimakarja pidaja ja poeg tahab ka FIena lihaveist pidama hakata, kas ta siis saab seda oma isa kõrvalt teha või ei? Praeguse sõnastuse juures ei saaks. FIE ei saa midagi üle anda, vaid saab oma tarbesse võtta või müüa. Reaalselt ei ole võimalik FIE kõrvale teist FIET tekitada antud piirkonnas. Probleemiks sõnastus „seotud isik“.

Vastus: Meie soov on, et ei hakataks kunstlikult ettevõttes noori põllumehi tekitama ja toetust nõudma. Põhimõte on, et me ei välistaks antud võimalust, kuid määruse 5 lg 9 ja lg 10 valguses ei oska kommenteerida. Kui on olemas OÜ ja siis alustab FIena midagi muud ja nimetab ennast nooreks põllumeheks, siis see pole aktsepteeritav. PRIA seisukoht on seda mitte pooldada, kuna seda nõuet ei ole võimalik ka äriregistrist kuidagi kontrollida. Miks see punkt sees on ja mida see reguleerima peaks? Idee peaks olema, et ei hakataks jagama, sõltumata sellest milline staatus ettevõtlusel on.

2. Diskussioon, kas meede täidab antud kujul oma eesmärgi või ei. Lisaks sellele, kas on võimalik või mis võimalused on kunstlikke skeeme vältida. PRIA juhtis antud teemal tähelepanu EK vastavale dokumendile (auditikoja raport), mida on juba mitmelgi korral kohtus PRIA poolt kasutatud ja PRIA jaoks positiivse lahenduse saanud. Kuidas garanteerida 5 aastase äriplaani rakendumist käibe osas või milleks seda vaja on? Seirekomisjoni liikmete seisukoht on, et äriplaani peab jääma.

3. Küsiti, et mis juhtub siis kui ei täideta nõudeid? Kas võime käsitleda protsendita laenu?

Vastus: On olemas baasnõuded ja kvaliteedi nõudeid. Baasnõue on, et alles alustab põllumajandusega. Baasnõudeid ei saagi olla rohkem. Kindlasti ei ole tegemist protsendita laenuga.

4. Küsiti, et kuidas on seotud 100% toetus seotud Konkurentsiseadusega?

Vastus: Sama määr on toodud vastavas EK määrusele (1698/2005) ning seal ei eeldata, et lisaks selle peab olema ka kaasfinantseerimine.

5. Märgiti, et regionaalse aspekti raames on Harjumaale antud eristaatus. Kas seda on analüüsitud, miks see nii on?

6. Küsiti, et kas 24. kuu nõue, kas me räägime taotluse hetkest või otsuse tegemisest?

Vastus: Taotlemise hetkest. Regulatsioon räägib põhimõtteliselt 36 kuust, meie kitsendasime 24 kuuni, tulles vastu sihtgruppide soovile ja määruse võimalusteni.

Protokollile on juurde lisatud EVEA poolt kirjalikult esitatud ettepanekud (e-mail 30.07.2007)

- 1. Kas selle meetme all on abikõlblikud „mittetraditsioonilised“ kultuurid ja loomad (jõhvikad, ürdid, seemned, jaanalinnud, küülikud...?) Seda oleks vaja kindlasti lubada.*

2. Kindlasti näha ette omafinantseering, min. 25%. Ei ole põhjust ettevõtja 100%-seks subsideerimiseks, see vähendab ettevõtja motivatsiooni ja vastutust oma tegevuse eest.
3. Täpsustada tuleks siiski abikõlblike kulude liigid: praeguse formuleeringu järgi on abikõlblikud kõik äriplaanis toodud kulud, s.h. palgakulud, käibevahendid, kontorikulud, komandeeringud, pangakulud jne. Otstarbekas oleks siiski piirduda investeeringutega ja teatud proportsioonis – tooraine ja materjalide ostmisega.
4. Kutsehariduse nõue on liiga range, võiks olla piisav, kui on palgatud vastava haridusega spetsialist.
5. Ei ole selge, kas ettevõtte võib olla nullist alustav, või vajalik vähemalt 6 kuu tegutsemine eelmisel aruandeaastal (§6 p. (4) 2)
6. PRIA saab ise e-maksuameti kaudu maksuvõlgasid kontrollida. (§6 p. (4) 3)
7. Võiks lubada omanike hulgas väikse (nt. kuni 25%) osalusega üle 40-aastaseid. Vastasel juhul soodustatakse osalustega manipuleerimist enne ja pärast taotlust. Mis juhtub, kui pärast taotluse rahuldamist laiendatakse kapitali ja võetakse vanem osanik juurde?

Otsustati: Kuna küsimusi ja kommentaare oli palju, otsustati PM korraldab kõigile huvitatuile seirekomisjoni liikmetele lähiajal kohtumise antud meetme tingimuste täpsustamise teemal ning lõplike seisukohtade saamiseks.

7. Ettekanne: Meede 3.2 Külade uuendamine ja arendamine tutvustus

Kuulati ettekannet: Sille Rähn – Maaelu poliitika büroo peaspetsialist, Põllumajandusministeerium

Meetme 3.2 eesmärk on parandada maapiirkonna elukeskkonna atraktiivsust ja elu kvaliteeti läbi kohalike elanike aktiivsuse suurendamise ja mittetulundussektori arendamise.

Ettepanekud, küsimused ja kommentaarid kokkuvõtteks

1. EVEA ettepanek on, et toetuse määrad võiksid ühtlaselt erineda Tallinnaga piirnevate ja mittepiirnevate valdade osas – nii MTÜ-dele, kui ka ettevõtjatele. Hetkel on ettevõtjatele madalam toetus kogu Harjumaal, MTÜ-dele – vaid Tallinnaga piirnevates valdades.

Vastus: Ettevõtjatele tulenevad piirmäärad tulenevad riigiabi regulatsioonist ehk riigiabi kaardilt.

2. Küsiti, et miks ei rakendata in-kind'i antud meetme raames?

Mitmed seirekomisjoni liikmed ei ole nõus, et seda ei rakendata ning ei ole probleemi nt INTERREGi ja teiste EL projektide baasil välja töötada vastavad määrade arvutamise alused.

Vastus: teoreetiliselt on võimalik, aga selleks tuleks igaks tööks välja töötada oma hinnakiri. Meie soov on seda meedet mitte muuta. Eelnev periood on näidanud, et

meede on väga edukalt toimunud ning taotlusi on laekunud 2 korda rohkem, kui on võimalik välja maksta. Seetõttu ei näe vajadust meetme põhimõtteid muuta. Meetme muutmine eeldab ka uute meetme rakendamise protseduuride muutmist, mis võtab aega ning sellisel juhul ei saa me meedet sellel aastal avada.

3. EVEA ettepanek on toetada mitte üksnes põllumajandusobjektide lammutamist, vaid igasuguste kasutuseks kõlbmatute ja elukeskkonda kahjustavate hoonete ja rajatiste lammutamist maapiirkonnas.

Vastus: Lammutamine antud meetme raames on seotud põllumajandushoonetega. Kuna muude hoonete lammutamiseks on võimalik saada toetust ka struktuurfondide vahenditest ning kuna antud juhul on tegemist põllumajandusfondi raames rakendatava tegevusega, siis toetatakse ainult kasutusest välja jäänud põllumajandushoonete lammutamist.

Taotlusi hindavad maakondlikud hindamiskomisjonid, eraldi komisjone pole otstarbekas teha.

4. Kui käesoleva aastani oli võimalik MESist saada n.ö soodustingimustel laenu, siis alates sellest aastast on pandud kitsendus, et peab olema kommertspanga osalus. See aga pole reaalne ning antud meetme raames tuleks kaaluda ettemaksu saamise võimalust.

Vastus: käsitleme antud teemat MES'iga kohtumisel 13.08 ning juhul kui MESi kaudu ei ole võimalik sildfinantseerimist saada, siis saab selle küsimuse juurde tagasi tulla.

5. Toimus ka arutelu teemal, mida siiski toetada ja keda toetada, kuid kuna toodud lubatud kulutuste nimekiri ja valdkonnad on hästi üldiselt, siis muudatusi selles osas ei tehta. Kindlasti tuleb aga silmas pidada, et antud meetme raames ei toetata tegevusi, mida toetatakse ka struktuurfondide või muude fondide kaudu või mis on nii või teisiti kohaliku omavalitsuse pädevuses.

6. Toimus arutelu teemal, kui tugevalt on kaasatud isikud arengukava koostamisse ja kuidas seda hinnata. Kas hindamisel on võimalik ja vajalik arvestada inimeste kaasamist. Mida teha kui külas polegi rohkem inimesi, kui kaks kolm.

Vastus: Inimeste kaasamine arengukava koostamise protsessi peab selguma arengukava lühikokkuvõttest. Taotleja kirjeldab taotluses, milline oli arengukava koostamise protsess. See jääb taotleja enda vastutusele, ning seda ei kontrollita. Taotluste hindamisega tegelevad vastava maakonna hindamiskomisjonid, kes tunnevad kohalikke olusid ning saavad vastavalt sellele projekte hinnata. Küla arengukava ei pea olema tehtud ühe küla kohta. Kui on vähe elanikke külas, siis on mõttekas arengukava koostada mitme küla peale.

7. EVEA tegi ettepaneku mitte teha ammendavat objektide nimekirja. Näiteks ei ole antud nimekirjas sõnagi ajaloolis-kultuurilise väärtusega objektidest, kuigi seletuskirja eelpool on see toodud toetatavana tegevusena. Samuti ei mahu nimekirja kiriku, kui ühe olulisima kohaliku elu keskuse võimalikud taastamis- ja remonditööd, surnuaedade, kiviaedade kordategemine, tuletõrjетиigi rajamine jne. Soovitav on jätta nimekirja lahtiseks.

PRIA vastas, et nimekiri tegelikult ei ole kinnine, kuna selle lõpus tuleb määruses rida „ja muud sellised” ning eelmistel aastatel selle tõttu said toetusi nt. kirikud ja muud eraldi loetlemata objektid.

Protokollile on juurde lisatud EVEA poolt kirjalikult esitatud ettepanekud (e-mail 30.07.2007)

- 1. Toetada mitte üksnes põllumajandusobjektide lammutamist, vaid igasuguste kasutuseks kõlbmatute ja elukeskkonda kahjustavate hoonete ja rajatiste lammutamist.*
- 2. Mitte teha ammendavat objektide nimekirja. Näiteks ei ole antud nimekirjas sõnagi ajaloolis-kultuurilise väärtusega objektidest, kuigi seletuskirja eelpool on see toodud toetatavana tegevusena. Samuti ei mahu nimekirja kiriku, kui ühe olulisima kohaliku elu keskuse võimalikud taastamis- ja remonditööd, surnuaedade kordategemine jne. Soovitav on jätta nimekirja lahtiseks.*
- 3. Toetuse taotluse ettevalmistamiseks 5000 EEK on ebapiisav, eriti pidades silmas MTÜ'de omafinantseerimisvõimet. Ettepanek on tõsta seda vähemalt 15 000 EEK-ni.*
- 4. Toetuse määrad võiksid ühtlaselt erineda Tallinnaga piirnevate ja mittepiirnevate valdade osas – nii MTÜ-dele, kui ka ettevõtjatele. Hetkel on ettevõtjatele madalam toetus kogu Harjumaal, MTÜ-dele – vaid Tallinnaga piirnevates valdades..*

Otsustati: Saavutati põhimõtteline kokkulepe meetme rakendamiseks.

8. Ettekanne: Meede 3.1 Majandustegevuse mitmekesistamine maapiirkonnas

Kuulati ettekannet: Kristine Hindriks – Maaelu poliitika büroo peaspetsialist, Põllumajandusministeerium

K. Hindriks tutvustas uuendusi meetme rakendamise põhimõtetes. Antud meede on eelnevalt olnud päevakorras eelmisel MAK seirekomisjonis.

Tulenevalt läbirääkimistest Euroopa Komisjoniga ei toetata eluruumide kordategemist.

2007.a ei rakendu suurprojektide pakett ning aastal 2007 bioenergia tootmine turustamise eesmärgil (bioenergia tootmine omaotstarbeks pole üldse abikõlblik selle meetme raames). Ettepanek on lisada ettevalmistava tööna abikõlbliku tegevusena turu-uuringute läbiviimine. Lisaks sellele on täpsustunud taotluse hindamiskriteeriumid.

Nelja organisatsiooni (Eesti Talupidajate Keskliit, EVEA, MTÜ Maaturism ja Eesti Rahvakunsti- ja Käsitöö Liit) ühine ettepaneku oli jagada meetme eelarve põllumajandustootjate ja mittepõllumajanduslikke ettevõtete vahel proportsioonis 40:60. Põllumajandusministeeriumi seisukoht oli, et juhul kui meetme taskute vahel on võimalik raha ümber jagada ka hiljem, siis las hetkel jääb eelarve selliseks nagu see on (jaotus 50:50). T.Kevvai selgitas, et meetme raames kinnitatakse eelarve lõplikult ministri käskkirjaga.

Ettepanekud, küsimused ja kommentaarid

1. EVEA ja Maaturismi esindajad märkisid, et eelmises määruse versioonis nagu ka MAK'i põhitekstis on kogu meetme toetuse maksimumsumma programmiperioodi jooksul 300 000 EUR taotleja kohta. Nüüd aga esitas Põllumajandusministeerium kaks alameedet kolmest, kus 7 aasta jooksul saab taotleda vaid 100 000 EUR. See ei ole MAK'i arutelu käigus saavutatud kokkuleppe sisu. EVEA märkis, et just nemad tegid ettepaneku tekitada "Suurprojektide alameede", selle ettepaneku mõte on, et ainult teatud erandjuhtudel võib ettevõtja ühekorraga taotleda maksimum summat. Enamusel peaks olema võimalik esitada korduvad taotlused kogusummas kuni 300 000 EUR. Aastane piirmäär võiks aga olla 100 000 EUR.

Vastus: Maksimaalse toetussumma 300 000 euro puhul on tegemist meetmelehes maksimaalselt lubatava toetusega. Kuna eelnevalt on tehtud ettepanek jagada projektid suur- ja väikeprojektideks, siis jagunevadki perioodi jooksul projektid vastavalt 100 000 eurot ja 300 000 eurot, kusjuures taotleja ise otsustab kohe taotlemisel, vastavalt oma investeringuvajadusele, kas taotleb väike või suurprojektidele mõeldud vahenditele.

Tekkis diskussioon väikeprojektide ja suupjektide vahe osas, kuna osal seirekomisjoni liikmetel oli erinev arusaam.

Otsustati, seirekomisjoni liikmete (v.a kaks liiget) arvamusele tuginedes, et suurprojektide puhul küsitakse kuni 300 000 eurot ära ehk taotleja broneerib vahendid ja otsustab ise kui pika aja jooksul see realiseerub vastavalt äriplaanile; väikese projektide puhul saab taotleda kuni 100 000 eurot, kusjuures seda võib teha osade kaupa. Korraldati hääletus, kaks seirekomisjoni liikmetest (EVEA ja Maaturism) olid vastu ning nõudsid selle küsimuse eraldi arutamist ministeeriumi juhtkonnaga.

2. Ettepanek oli, et LFA mõistet ei peaks rakendama antud meetme puhul, kuna antud võimalus on vaid põllumajandusmeetme puhul.

Vastus: Kuna paljud on ettepaneku poolt, võtab ministeerium antud seisukoha arvesse, võttes välja LFA'd puudutava osa meetmelehest ja määrusest ning analüüsib toetusmäärade protsente uues valguses.

3. Arutelu ettevõtja majandusnäitajate üle. Mitmed seirekomisjoni liikmed avaldasid arvamust, et vastavuskriteeriumidesse peaks jääma majandusnäitajad, et välistada väga nõrku ning väheelujõulisi projekte. Samas esitasid neli eelmainitud organisatsiooni ühise seisukoha, et finantssuhtarve lävendkriteeriumitena mikroettevõtete puhul rakendada ei sobi ja see oluliselt piiraks abikõlblike taotlejate ringi. Seda kinnitab ka 2006.a. ebaõnnestunud meetme 3.3 taotlusvoor. Ettepanek oli viia need kriteeriumid hindamiskriteeriumite alla, kuid ka seal neile mitte omistada liiga suurt tähtsust. Maaturismi esindaja toonitas, et maaelu toetamisel peab riik võtma enda kanda teatud riski ning mitte sihtida vaid kõige tugevamaid ettevõtjaid. Mingi osa projektidest peabki ebaõnnestuma, need rahalised kaotused korvavad makromajanduslikul tasandil kuhjaga ülejäänud õnnestunud projektid. Maaülikooli esindaja tegi ettepaneku jätta välja positiivse rentaablu nõue, millega kõik nõustusid. Ülejäänud kahe kriteeriumi osas (võlakordaja ja maksevõime) pakkus EVEA kompromissina, et PRIA võiks

vaadata probleemsetel juhtumitel lisaks eelmisele aastale ka taotluse esitamise hetkeseisu ning sobivusel arvestada viimast, samuti võtta menetlusse taotlusi, kui liiga kõrge võlakordaja või maksevõime on ettevõtja poolt selgelt põhjendatud ega tulene kestvatest majandusraskustest (nt. varem ilma toetuseta tehtud investeeringuteks suurema laenu võtmine, tooraine pikaajalise varu tagamiseks võetud käibelaen jms).

Selles osas otsustati alles jätta majandusnäitajad ning anda PRIAle võimalus piiripealsete projektide puhul rakendada kaalutusõigust.

4. Diskussioon erinevatele hindamiskriteeriumidele punktide andmise üle.

5. Ettepanek on rändkaupluste asemel panna vähemalt sulgudesse sisse mobiilsed lahendused.

6. EVEA kordas varem kirjalikult esitatud ettepanekut toetada lisaks rekonstrueerimisele ka restaureerimist (muinsuskaitse-alaste ja ajalooliselt väärtuslike objektide puhul) ja olulise mahuga remonti (renoveerimist). Vältimaks lihtsa sanitaarremondi toetamist kehtestada remonditööde maksumuse alampiiriks nt. 100 000 EEK. Seega saaksid toetust ettevõtluseks vajalikud ja mahukad parendustööd, millele seadus ei nõua ehitusluba. Ministeerium lubas ettepanekuga arvestada.

Otsustati: Osades küsimustest saavutati põhimõtteline konsensus ning lubati saata määruse projekt selle valmimisel seirekomisjoni liikmetele meetme tingimuste ja hindamiskriteeriumide täpsustamise osas lõplike seisukohtade saamiseks.

Toomas Kevvai: Kas kellelgi on veel mingeid muid küsimusi või kommentaare? Kui muid küsimusi pole, siis lugeda istung lõpetatuks. Tänan kõiki osavõtjaid!

Toomas Kevvai
Juhataja

Liis Kullaste
Protokollija